

PEDERSÖRE

Miljöhälsan Kallan Ympäristöterveys

23.11.2023

SAMMANDRAG ÖVER TILLSYKEN AV ALLMÄNNA BADSTRÄNDER 2023

Storsands badstrand, Nykarleby

Kittholmen badstrand, Jakobstad

Forsby badstrand, Pedersöre

Brännbacka badstrand, Larsmo

November 2023

Miljöhälsan Kallan

Outi Fränti

MILJÖHÄLSAN KALLAN

BESÖKSADRESS
Ekovägen 11
68620 JAKOBSTAD

POSTADRESS
Skrufvilagatan 2
68910 PEDERSÖRE

E-POST
kallan@pedersore.fi
fornamn.efternamn@pedersore.fi

TELEFON
Växel: (06) 785 0111

**KALLAN
YMPÄRISTÖTERVEYS**

KÄYNTIOSOITE
Kaikutie 11
68620 PIETARSAARI

POSTIOSOITE
SKRUFVILANKA
TU 2
68910 PEDERSÖRE

SÄHKÖPOSTI
kallan@pedersore.fi
etunimi.sukunimi@pedersore.fi

PUHELIN
Vaihde:(06)7850111

www.pedersore.fi

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

1. Bakgrund.....	2
2. Tidsåtgång	2
3. Badstränder.....	2
4. Förberedelser inför badsäsongen.....	2
5. Badstrandsinspektioner	2
5.1 Utförda inspektioner.....	3
5.2 Riskbedömning.....	3
6. Badvattenprovtagningar	3
6.1 Utförda provtagningar	4
6.2 Badvattenklassificering av EU-badstränder.....	5
7. Sammanfattning	6
Sammanställning av analysresultaten	

MILJÖHÄLSAN KALLAN

BESÖKSADRESS
Ekovägen 11
68620 JAKOBSTAD

POSTADRESS
Skrufvilagatan 2
68910 PEDERSÖRE

E-POST
kallan@pedersore.fi
fornamn.efternamn@pedersore.fi

TELEFON
Växel: (06) 785 0111

KALLAN YMPÄRISTÖTERVEYS

KÄYNTIOSOITE
Kaikutie 11
68620 PIETARSAARI

POSTIOSOITE
SKRUFVILANKA
TU 2
68910 PEDERSÖRE

SÄHKÖPOSTI
kallan@pedersore.fi
etunimi.sukunimi@pedersore.fi

PUHELIN
Vaihde:(06)7850111

1. Bakgrund

Miljöhälsan Kallan tar, under badsäsongen 15.6 – 31.8, prov för kontroll av badvattenkvaliteten vid de allmänna badstränderna i tillsynsområdet. Samtidigt utförs även inspektioner vid de allmänna badstränderna, där badsträndernas hygieniska förhållanden granskas. Syftet med provtagningarna och inspektionerna är att utreda om det finns faktorer som kan medföra hälsorisker, samt att utfärda nödvändiga uppmaningar och anvisningar för förebyggande av hälsorisker.

Provtagningar och inspektioner vid badstränderna finns med i Miljöhälsan Kallans tillsynsplan, Plan för hälsoskyddstillsyn 2020–2024, år 2023. Vid provtagningar och inspektioner tillämpas hälsoskyddslagen (763/1994) med tillhörande förordningar: badvattenförordningen för allmänna badstränder (177/2008) och badvattenförordningen för små allmänna badstränder (354/2008).

2. Tidsåtgång

För tillsynen av badstränder användes ca 176 arbetstimmar under badsäsongen 2023 (körtiden är inte inräknad). Utöver dessa timmar har tid åtgått till uppdatering av bl.a. Miljöhälsan Kallans hemsida och kommunikation med kommuner. Tillsynsarbetet utfördes av hälsoinspektörerna Susanne Jankens och Outi Fränti. Prov togs av Miljöhälsan Kallans provtagare Jonathan Storskrubb samt hälsoinspektörerna Susanne Jankens och Outi Fränti.

3. Badstränder

På Miljöhälsan Kallans område fanns totalt 27 allmänna badstränder år 2023. Fem av badstränderna klassificeras som EU-badstränder (stora allmänna badstränder) medan resterande badstränder klassificeras som små allmänna badstränder. Av badstränderna är 12 belägna vid kusten och 15 vid insjöar, åar eller sandgropar.

4. Förberedelser inför badsäsongen

Följande förberedande arbete har utförts innan badsäsongen inleddes:

- En badstrandsförteckning för år 2023 uppgjordes och fanns till påseende på Miljöhälsan Kallans hemsida innan badsäsongen inleddes.
- Uppgörande av en provtagningsplan och informationsbrev till kommuner.
- Provtagningsplanen skickades 17.5.2023 till badsträndernas upprätthållare och till det nya avtalslaboratoriet Eurofins Ahma Oy i Seinäjoki i början av juni. Upprätthållarna gavs möjlighet att kommentera provtagningsplanen.
- Ett informationsbrev skickades 17.5.2023 åt strändernas upprätthållare. Brevet innehöll information om provtagningar, inspektioner, nya QR-koder för badstrandsresultaten samt information om vilken information som ska finnas på badsträndernas anslagstavlor i enlighet med lagstiftningen.
- Informationen gällande badvattenkvaliteten uppdaterades på Miljöhälsan Kallans hemsida.

5. Badstrandsinspektioner

Badsträndernas grunduppgifter, skick, snygghet, avfallshantering, omklädningsrum, toaletter samt informationen som ges till badsträndernas användare inspekterades i enlighet med Valviras

checklista.

5.1 Utförda inspektioner

Totalt gjordes 10 planenliga badstrandsinspektioner i Jakobstad (1), Nykarleby (1) och Larsmo (8). Av dessa inspektioner gjordes 8 till små allmänna badstränder och 2 till EU-stränder. Inspektionerna gjordes oanmälda. Inspektionsrapporterna skickades till badsträndernas upprätthållare. En sammanfattning över de brister som noterades finns nedan.

Badvattnets kvalitet:

- Före inspektionerna utfördes hade det förekommit cyanobakterier i vattnet vid 7 stränder, vilket gav vitsordet B (= små brister). Det gällde en strand i Jakobstad och 6 stränder i Larsmo.

Informerings:

- Gällande informeringen på badstränderna gavs vitsordet B för en strand i Jakobstad, en strand i Larsmo och en strand i Nykarleby.

Omklädningsrum, tvättrum, bastu och toalettutrymmen:

- Vitsordet B gavs för sju stränder i Larsmo medan vitsordet C (= mot kraven) gavs för en strand i Larsmo.

Badstrandens allmänna snygghet och underhåll och avfallshantering:

- Vitsordet B gavs för en strand i Jakobstad och 6 stränder i Larsmo.

Vitsordsskalan som används är:

- A = Motsvarar kraven (inga åtgärder)
- B = Små brister (styrning och rådgivning)
- C = Mot kraven (uppmaning), vilket betyder att strandens upprätthållare ska rätta till bristen inom en i inspektionsrapporten angiven tidsfrist. En ny inspektion görs efter att tidsfristen gått ut för att kontrollera att bristerna har åtgärdats.
- D = Mot kraven (förvaltningstvång)

5.2 Riskbedömning

Hälsoinspektionen utvärderar tillsynsbehovet för varje enskild badstrand efter badsäsongens slut. Utvärderingen utförs genom en riskbedömning. Tillsynsbehovet kan minskas eller ökas. Kittholmens badstrand i Jakobstad har en inspektionsfrekvens på en inspektion per år. De övriga badstränderna i tillsynsområdet har en inspektionsfrekvens på en inspektion vartannat år.

6. Badvattenprovtagningar

Antalet planerade prov som tas finns definierat i SHM:s förordningar (177/2008) och (354/2008). Från EU-badstränderna tas ett prov ca två veckor innan badsäsongen inleds och därefter ytterligare minst tre prov under badsäsongen. Från de små allmänna badstränderna tas minst tre prov under badsäsongen. Provtagningsdagarna fördelas jämnt över hela badsäsongen så att intervallet mellan provtagningsdagarna inte överstiger en månad. I samband med provtagningarna görs observationer av cyanobakterier (blågröna alger) och avfall (så som oljehaltiga eller tjärhaltiga ämnen samt material som flyter t.ex. plast, gummi, glas- och plastflaskor). Ur badvattnen analyseras mängden bakterier, som indikerar på fekal kontaminering, *E. coli* och enterokocker. Gränsvärden för ~~kontrollundersökningar~~ bakterier och observationer av cyanobakterier ses i tabell 1 och 2. Kvalitetsrekommendationen för avfall i badvattnet är att avfall inte observeras.

Tabell 1. Åtgärdsgränser för enstaka undersökningsresultat. Det finns skilda gränsvärden för insjö- och kustvatten.

Parameter	Insjövatten	Kustvatten
Enterokocker (cfu/100 ml)	400	200
Escherichia coli (cfu/100 ml)	1 000	500

Tabell 2. Bedömning av förekomsten av cyanobakterier.

0	ingen förekomst	cyanobakterier har inte observerats på badvattnets yta eller i strandlinjen
1	liten förekomst	cyanobakterier kan observeras som grönaktiga flingor eller pinnar i badvattnet
2	riklig förekomst	badvattnet har en tydlig halt av cyanobakterier, eller små flottor av cyanobakterier har samlats på badvattnets yta, eller ansamlingar av cyanobakterier har drivit till stranden
3	mycket riklig förekomst	cyanobakterier bildar stora flottor eller har drivit till badstranden som tjocka ansamlingar

Ifall gränsvärdet för enstaka undersökningsresultat överskrids eller cyanobakterier observeras, görs en utredning om överskridningen/ observationen kan orsaka hälsorisker för de badande. Vid överskridning av gränsvärdet för *E. coli* eller enterokocker tas omprov. Överskridanden av kvalitetsrekommendationen för avfall innebär nödvändigtvis inte hälsorisker för de badande, det är snarare fråga om badvattnets estetiska kvalitet och användningsduglighet. När det konstaterats hälsorisker i badvattnet sätter Miljöhälsan Kallan vid behov upp varningsskyltar på badstrandsområdet som avråder alternativt förbjuder badstrandsbesökarna från att simma.

6.1 Utförda provtagningar

Under badsäsongen togs 88 planenliga prov. Miljöhälsan Kallan har under badsäsongen publicerat undersökningsresultaten på Miljöhälsan Kallans hemsida: <https://www.pedersore.fi/assets/1-Badvatten-resultat-2023.pdf>.

Vid de planenliga badvattenproven som togs under sommaren 2023 förekom inga bakterieöverskridningar alls för enterokocker och *Escherichia coli*.

Vid Kittholmens badstrand togs detta år extra planenliga prov, pga. en försämrad badvattenklassificering. Totalt togs 6 prov, i stället för normalt 4 prov. I samband med den planenliga provtagningen skickades alltid ett prov även till THL, för att med en genmarkermetod, kunna utreda ursprunget av de fekala bakterier som tidvis belastar badvattnet. Analysrapporten från THL blev klar 14.11.2023. Utgående från resultaten och diskussioner med THL/Anna-Maria Hokajärvi kan man inte dra några slutsatser att det skulle vara fåglar som är ursprunget till den fekala kontamineringen av badvattnet, men resultatet ger en referens om att fåglar troligen åtminstone delvis påverkar kontamineringen. Även det lilla urvalet av prov utgör en orsak till, varför man kan inte dra några klara slutsatser. I proven finns också en stor del allmän tarmmässig bakteriebas, som är vanligt för ytvatten. I båda proven man kunde även notera mänskliga avföringsföreningar (samhällets avloppsvatten), men under detektionsgränsen.

I samband med planenliga provtagningar i juni observerades varierande förekomster av cyanobakterier vid samtliga 6 badstränder i Larsmo och en badstrand i Nykarleby. I juli förekom

cyanobakterier i samband med planenliga provtagning vid en strand i Jakobstad och några stränder i Larsmo (3). I augusti gjordes inga observationer alls om cyanobakterier i samband med planenliga provtagning.

En skylt med avrådan från bad sattes upp vid Kittholmen badstrand i Jakobstad 27.6.2023 (togs bort 3.7.2023) och 26.7.2023 (togs bort 28.7.2023) pga. rikliga mängder cyanobakterier. Samma varningsskyltar sattes upp också i Larsmo vid Kackurs och Vikarholmens badstränder 30.6.2023 (togs bort 3.7.2023). Rikliga mängder cyanobakterier och varningsskyltar har även funnits vid Nars badstrand i Pedersöre 7.7.2023 (togs bort 12.7.2023). Vid övriga stränder var cyanobakterieförekomsterna så små, att inga speciella åtgärder vidtogs, eftersom det fanns allmän information om cyanobakterier på anslagstavlor. Miljöhälsan Kallan höll kontakt till badsträndernas upprätthållare om alla observationer av cyanobakterier. Vid förekomst av rikliga mängder cyanobakterier lades information även upp på Miljöhälsan Kallans hemsida.

6.2 Badvattenklassificering av EU-badstränder

Badvattenklassen för EU-badstränderna fastställs efter varje badsäsongs av Miljöhälsan Kallan. Badvattenklassen grundar sig på undersökningsresultaten av badvattnet från de fyra föregående badsäsongerna, 2020–2023. Badvattnet kan klassificeras som utmärkt, bra, tillfredsställande eller dåligt. Kvalitetskraven för badvattnet uppfylls om badvattenklassen är åtminstone tillfredsställande. Badvattenklassen symboliseras med utvalda symboler som bestämts av EU-kommissionen (se figur 1).

Figur 1. Symboler vid EU-badstränder.

Efter badsäsongen 2023 har EU-badsträndernas badvatten klassificerats enligt följande:

Badstrand	Kommun	Klassificering
Kittholmens badstrand	Jakobstad	Bra badvattenkvalitet
Fäboda caféstrand	Jakobstad	Utmärkt badvattenkvalitet
Lillsand badstrand	Jakobstad	Utmärkt badvattenkvalitet
Andra sjön simstrand	Nykarleby	Utmärkt badvattenkvalitet
Storsand simstrand	Nykarleby	Utmärkt badvattenkvalitet

Detta innebär att badvattenklassificeringen höjs för Kittholmens badstrand i Jakobstad och andra EU-stränder hölls på samma nivå på basen av undersökningsresultaten under åren 2020–2023.

Miljöhälsan Kallan rapporterar uppgifter om badvattnets kvalitet och tillsyn via miljöhälsovårdens nationella datasystem VATI. Uppgifterna rapporteras sedan vidare av Institutet för hälsa och välfärd (THL) till Europeiska kommissionen. Europeiska miljöbyrån (EEA) sammanställer årligen en rapport om badvattenkvaliteten vid EU-badstränderna inom Europeiska unionen. Rapporten omfattar uppgifter om badvattnets kvalitet för nästan 22 000 badstränder. Resultat från badsäsongen 2021 visar att 88,1 % av alla badvatten i Finland klassas som utmärkta. Information om vattenkvaliteten vid en enskild badstrand i Finland eller i något annat EU-land finns i Europeiska miljöbyråns karttjänst: <https://www.eea.europa.eu/themes/water/europes-seas-and-coasts/assessments/state-of-bathing-water>

7. Sammanfattning

Tillsynen vid badstränderna omfattar provtagningar och inspektioner. Vid inspektioner av badstränder har påpekats om bl.a. brister i utrustning, underhåll och städning, avfallshantering samt brister i den information som ges till badstrandsbesökarna. Efter utförda inspektioner har tillsynsbehovet utvärderats enligt en riskbedömning. Badstränderna i Jakobstadsnejden har en inspektionsfrekvens på en inspektion per år eller en inspektion vartannat år.

Antalet prov som tas finns definierat i SHM:s förordningar. Vid utförda provtagningar har badvattenkvaliteten vid de alla badstränderna varit goda under badsäsongen 2023. Överskridning av gränsvärdet för Enterokocker och *Escherichia coli* har inte förekommit under badsäsongen.

Cyanobakterier har observerats vid olika badstränder i samband med planenliga provtagning i Jakobstad, Nykarleby och Larsmo. Varningsskyltar om avrådan från bad pga. rikliga mängder cyanobakterier har satts upp vid två stränder i Larsmo, en strand i Jakobstad och en strand i Pedersöre. Allmän information om cyanobakterier har funnits på anslagstavlor under hela sommaren. Badsträndernas upprätthållare och lokala simskolor har informerats om läget med cyanobakterier.

En bedömning av badvattnets kvalitet vid EU-badstränder utförs efter varje badsäsong. Badvattenkvaliteten vid Fäboda caféstrand och Lillsand badstrand i Jakobstad samt Andra sjön och Storsand badstränder i Nykarleby har klassificerats som utmärkt badvattenklass. Badvattenkvaliteten vid Kittholmens badstrand i Jakobstad har klassificerats som bra badvattenklass.

Under följande badsäsong (år 2024) inspekteras 4 badstränder i Jakobstad, 5 badstränder i Nykarleby och 9 badstränder i Pedersöre. Totalt inspekteras alltså 18 badstränder under badsäsongen 2024.

Sammanställning av analysresultaten

I. Badstränder i Jakobstad

Badstrand, Jakobstad	Provtagnings- datum	Temperatur °C	Enterokocker (cfu/100 ml)	Escherichia coli (cfu/100 ml)	Förekomst av cyanobakterier 0= ingen förekomst, 1=liten förekomst, 2=riklig förekomst, 3=mycket riklig förekomst
Kittholmen	5.6.2023	12,2	42	170	0
	26.6.2023	20,6	33	64	0
	10.7.2023	19,9	15	47	0
	17.7.2023	18,1	35	32	0
	24.7.2023	19,7	45	49	1
	7.8.2023	20,5	0	7	0
Lillsand	5.6.2023	10,4	<2	15	0
	26.6.2023	18,2	<5	10	0
	17.7.2023	18,7	5	17	0
	7.8.2023	19,4	0	2	0
Fäboda caféstrand	5.6.2023	10,9	<2	5	0
	26.6.2023	17,3	<5	2	0
	17.7.2023	18,7	20	48	0
	7.8.2023	13,4	0	5	0
Storsand	26.6.2023	18,0	5	19	0
	17.7.2023	19,2	20	96	0
	7.8.2023	16,7	0	2	0

2. Badstränder i Nykarleby

Badstrand, Nykarleby	Provtagnings- datum	Temperatur °C	Enterokocker (cfu/100 ml)	Escherichia coli (cfu/100 ml)	Förekomst av cyanobakterier 0= ingen förekomst, 1=liten förekomst, 2=riklig förekomst, 3=mycket riklig förekomst
Andra Sjön	5.6.2023	11,1	2	16	0
	27.6.2023	25,6	15	56	1
	18.7.2023	16,9	<5	18	0
	8.8.2023	18,8	<5	10	0
Gunnarskangan	27.6.2023	23,5	10	17	0
	18.7.2023	19,3	5	1	0
	8.8.2023	22,7	75	4	0
Kantlax	27.6.2023	20,7	<5	<1	0
	18.7.2023	18,6	30	30	0
	8.8.2023	21	10	9	0
Lojlax	27.6.2023	23,8	10	47	0
	18.7.2023	16,9	40	73	0
	8.8.2023	21,6	20	31	0
Storsand, Monäs	5.6.2023	10,5	<2	2	0
	27.6.2023	23,5	<5	2	0
	18.7.2023	18	<5	2	0
	8.8.2023	14,8	<5	9	0
Vexala	27.6.2023	21,6	<5	5	0
	18.7.2023	18,4	15	48	0
	8.8.2023	16	10	48	0

3. Badstränder i Pedersöre

Badstrand, Pedersöre	Provtagnings- datum	Temperatur °C	Enterokocker (cfu/100 ml)	Escherichia coli (cfu/100 ml)	Förekomst av cyanobakterier 0= ingen förekomst, 1=liten förekomst, 2=riklig förekomst, 3=mycket riklig förekomst
Edsevö	28.6.2023	22,3	120	96	0
	19.7.2023	20,4	260	170	0
	9.8.2023	20,9	90	93	0
Forsby	28.6.2023	23,5	10	6	0
	19.7.2023	20,9	10	14	0
	9.8.2023	22,1	<5	2	0
Kållby	28.6.2023	22,6	120	180	0
	19.7.2023	20,8	250	100	0
	9.8.2023	21	50	64	0
Lappfors	28.6.2023	22,4	30	25	0
	19.7.2023	20,8	10	20	0
	9.8.2023	21,4	10	12	0
Lepplax	28.6.2023	25	5	22	0
	19.7.2023	21,5	<5	30	0
	9.8.2023	22	5	42	0
Nars	28.6.2023	24,1	0	4	0
	19.7.2023	20	20	1	0
	9.8.2023	21,4	<5	8	0
Sexsjö	28.6.2023	22,4	5	3	0
	19.7.2023	20,9	10	4	0
	9.8.2023	21,6	<5	3	0
Vilttorpet	28.6.2023	22,7	0	19	0
	19.7.2023	21,2	<5	3	0
	9.8.2023	22,2	5	150	0
Ytteresse Nasa	28.6.2023	22,6	45	88	0
	19.7.2023	20,7	160	59	0
	9.8.2023	21	80	74	0

4. Badstränder i Larsmo

Badstrand, Larsmo	Provtagnings- datum	Temperatur °C	Enterokocker (cfu/100 ml)	Escherichia coli (cfu/100 ml)	Förekomst av cyanobakterier 0= ingen förekomst, 1=liten förekomst, 2=riklig förekomst, 3=mycket riklig förekomst
Annäsgrundet	29.6.2023	22,3	5	5	1
	20.7.2023	21,2	<5	2	1
	10.8.2023	20,3	60	13	0
Assarskär	29.6.2023	23,2	5	13	1
	20.7.2023	20,2	5	8	0
	10.8.2023	20,3	5	8	0
Brännbacka	29.6.2023	25,4	0	3	1
	20.7.2023	20,8	5	1	0
	10.8.2023	20,3	30	10	0
Fagernäs	29.6.2023	26,7	0	9	1
	20.7.2023	23	<5	2	1
	10.8.2023	20,9	15	10	0
Kackur	29.6.2023	26,2	10	32	1
	20.7.2023	21,5	10	5	1
	10.8.2023	19,7	65	32	0
Sonamo	29.6.2023	22,6	10	28	0
	20.7.2023	19,7	5	9	0
	10.8.2023	20	5	28	0
Svensasminne	29.6.2023	22	0	5	0
	20.7.2023	21,5	5	5	0
	10.8.2023	20,7	5	8	0
Vikarholmen	29.6.2023	24	10	8	1
	20.7.2023	21,6	10	38	0
	10.8.2023	19,8	15	9	0